

Spis treści

I. Wokół pojęcia „partia polityczna”	7
1. W poszukiwaniu nazwy	7
2. Definiowanie pojęcia „partia polityczna”	8
Organizacja	9
— Członkostwo w partii politycznej	10
Struktura wewnętrzna	13
Ideologia — program — platforma wyborcza	15
Funkcje partii politycznej	16
— Istota funkcji partii politycznej	16
— Rola partii politycznych w państwie demokratycznym ..	17
— Rola partii politycznych w państwie niedemokratycznym	21
II. Geneza i rozwój partii politycznych	22
1. Uwarunkowania rozwoju partii politycznych	22
2. Etapy rozwoju partii politycznych	24
III. Typy partii politycznych	27
1. Typologia partii politycznych	27
2. Ideologiczne rodziny partii politycznych	29
Partie socjaldemokratyczne	30
Partie komunistyczne	34
Partie agrarne	39
Partie etniczne i regionalne	41
Partie ekologiczne	42
Partie liberalne	45

Partie konserwatywne	49
Partie chrześcijańsko-demokratyczne	51
Partie skrajnie prawicowe	54
IV. Partie polityczne w przepisach prawa	57
1. Historyczny rozwój instytucjonalizacji prawnej partii politycznych	57
3. Partie polityczne w prawie państwowym	58
3. Autonomiczne prawo partii politycznych	62
4. Finansowanie partii politycznych	62
Wewnątrzorganizacyjne źródła finansowania	63
Świadczenia od osób fizycznych i instytucji	63
Wspieranie partii politycznych z budżetu państwa	64
V. Istota systemu partyjnego	67
1. Definiowanie systemu partyjnego	67
2. Części składowe pojęcia „system partyjny”	67
3. Wewnętrzne podziały w systemie partyjnym	70
Miejsce w spektrum partyjnym: prawica — centrum — lewica	70
Znaczenie partii na scenie politycznej	73
4. Klasyfikowanie systemów partyjnych	74
Demokratyczne systemy partyjne	75
Niedemokratyczne systemy partyjne	81
VI. Systemy partyjne wybranych państw demokratycznych	83
1. System partyjny USA	83
Geneza i rozwój amerykańskich partii politycznych	83
Uwarunkowania współczesnego amerykańskiego systemu politycznego	85
Partie dominujące — struktury organizacyjne, platformy programowe, baza społeczna	88
Partie trzecie w amerykańskim systemie partyjnym	91
2. System partyjny Wielkiej Brytanii	96
Uwarunkowania dwupartyjnego systemu brytyjskiego	96
Specyficzny charakter konfliktów społecznych	98

Zasady systemu wyborczego	98
Partie dominujące w systemie partyjnym	98
Inne partie polityczne w brytyjskim systemie partyjnym	100
3. System partyjny Republiki Francuskiej	101
Uwarunkowania ustrojowo-prawne francuskiego systemu partyjnego	102
Uwarunkowania społeczno-polityczne francuskiego systemu partyjnego	103
Główne ugrupowania polityczne współczesnej Francji	103
System partyjny dwublokowy: zmienność koalicji	108
4. System partyjny Republiki Włoskiej	110
System partyjny Pierwszej Republiki Włoskiej (1945 – 1994) .	110
Kształtowanie się systemu partyjnego Drugiej Republiki Włoskiej	112
Główne ugrupowania polityczne współczesnych Włoch	112
5. System partyjny Republiki Federalnej Niemiec	115
System partii hegemonicznej w NRD (1949 – 1989)	116
Ewolucja zachodnioniemieckiego systemu partyjnego (1949 – 1990)	118
System partyjny zjednoczonych Niemiec	119
Główne ugrupowania polityczne RFN	121
6. System partyjny Konfederacji Szwajcarskiej	125
Geneza i rozwój szwajcarskich partii politycznych	125
Partie polityczne współczesnej Szwajcarii	126
Główne partie w Szwajcarii	128
VII. Partie polityczne w Europie Wschodniej	129
1. Partie stanowiące kontynuacje ugrupowań z okresu realnego socjalizmu	130
2. Ugrupowania wywodzące się z antykomunistycznego bloku opozycyjnego	131
3. Partie historyczne	132
4. Partie okresu transformacji systemowej	133
5. Wschodnioeuropejskie systemy partyjne	135
VIII. System partyjny Rzeczypospolitej Polskiej	138

1. Z historii rozwoju partii politycznych w Polsce	138
2. Główne nurty polityczne II Rzeczypospolitej	139
3. Partie polityczne w Polsce Ludowej	140
Partia hegemoniczna i stronnictwa sojusznice	141
Opozycja polityczna	144
4. Budowa sceny politycznej III RP	146
Uwarunkowania społeczno-ekonomiczne i polityczne	146
Uwarunkowania prawnoustrojowe	150
5. Podziały na scenie politycznej	154
Podziały historyczne	155
Podziały programowe	160
Związki zawodowe i ruchy obywatelskie	164
6. Porządkowanie sceny politycznej: od rozbitcia wielopartyjnego do spolaryzowanego pluralizmu	166
IX. Partie polityczne w Unii Europejskiej	170
1. Europejskie koalicje partyjne	171
2. Grupy w Parlamencie Europejskim	172
Bibliografia	176